

Umjetnost (i) politika na Muzičkom Biennalu

15.04.2009.

[Print](#) | [Pošalji link](#)

Nekadašnji glazbeni, ali i općenito kulturni "prozor u svijet", Muzički Biennale Zagreb već je kasnih osamdesetih morao krenuti u potragu za nekim novim identitetom.

Problem je to koji je zadesio manje-više sve iole relevantne festivale suvremene glazbe, a proizašao je iz promjene estetske paradigme, u kojoj raniju paradigmu avangardnosti pod svaku cijenu zamijenjuje šarenilo postmodernog polistilizma. U takvoj situaciji, u kojoj je sve suvremeno, ali se više ne zna što je, uvjetno rečeno, progresivno, a što konzervativno, [Biennale](#) se odlučio za srednjestrujašku koncepciju "glazbenog sajma", koji će ponuditi šarolike glazbene sadržaje, od kojih će si svatko odabrati one koji mu najviše odgovaraju.

Od takve se, pomalo nekoherentne, ali ipak učinkovite koncepcije nije odustalo ni u najnovijem, 25. izdanju tog festivala, koje će se održati od 17. do 26. travnja 2009. Ipak, priređivači su se i ovaj put odlučili koliko-toliko objediniti program oko nekoliko tematskih okosnica, od kojih ključna nosi naziv "umjetnost politika". Izbor te teme nije neko iznenađenje, uzmemo li u obzir da je predsjednik programskog odbora Biennala ujedno i najpoznatiji domaći akademski glazbenik među političarima – ili, obrnemo li stvari, najpoznatiji političar među glazbenicima. Riječ je o skladatelju, pravniku, ali i saborskom zastupniku, i potencijalnom predsjedničkom kandidatu Ivi Josipoviću, koji, međutim, odbija svaku pomisao da Biennale koristi u dnevno-političke svrhe. Naime, temeljni je poticaj bila "činjenica da je na sceni globalna kriza, da se život svijetu politizira, te da svi, pa i umjetnici, mogu i moraju nešto o tome reći". Pritom se "propituje neke opće teme, kako bi se vidjelo kako se politiku gleda očima umjetnosti, iako će oni koji očekuju stranačke parole biti razočarani".

U prezentaciji te žarišne teme, najznačajnije mjesto zauzima forma koja je, tijekom četiriju stoljeća svoje povijesti, uvijek bila izrazito politična, čak i kada to nije htjela biti – opera. Čitav će festival tako biti otvoren praizvedbom opere "Crux dissimulata", koju je, na libreto Ivana Vidića, skladao Srećko Bradić. Tijekom festivala publika će moći vidjeti i niz drugih glazbeno-scenskih projekata, koji demantiraju već gotovo čitavo stoljeće staru tezu o navodnoj "smrti opere". Ivo Josipović priznaje da je, doduše, jedno vrijeme vladala određena kriza suvremene glazbe općenito, "koja nakon avangarde nije bila sigurna kojim putem krenuti, što je postmoderna i u čemu je budućnost glazbe". No, "danas su te dileme prevladane i ravnopravno egzistiraju različiti umjetnički svjetonazori, a tome se priklonila opera, koja ima svoje mjesto, i sasvim će ga sigurno kao žanr imati još dugo vremena".

Prilikom da iskoristi društveno angažiranu temu festivala nije propustila ni ekipa iz net.kulturnog kluba "mama", koja već tradicionalno surađuje s Biennialom. No, dok su u prethodna tri izdanja bili zaduženi za kasnovečernje koncerte elektronske glazbe, ovaj put su pripremili nešto drukčije. Riječ je o trodnevnom "festivalu unutar festivala", kojeg su nazvali "Proces - muzika", i koji će se sastojati od koncerata i predavanja. Kako nam je otkrio Petar Milat iz net.kulturnog kluba mama, povod za ovaj projekt bila je činjenica da je ranih 1960.-tih godina, taman u vrijeme prvih Biennala, Orson Welles upravo u Zagrebu snimao svoju filmsku adaptaciju Kafkinog "Procesa". Milat ističe kako je tema "Procesa", odnos politike i života, ujedno i tema čitavog 20. stoljeća. Pritom se taj okvir pokušalo sagledati iz šire perspektive, kako bi se detektiralo do koje je promjene došlo s Kafkom i Orsonom Wellesom, koji su se

obojica bavili odnosima političke manipulacije".

Skladatelji i predavači koji su pozvani za ovu prigodu nisu nužno međusobno idejno povezani, tako da odabrane skladbe ne treba promatrati kao uvod u predavanja, niti su predavanja komentari djela. Tri odabrana skladatelja tako će prouzvesti skladbe napisane upravo za ovu prigodu, dok će predavanja održati trojica filozofa – Mladen Dolar, uz Žižeka najznačajniji slovenski filozof, zatim Alexander García Düttmann, čija su djela već prevedena u Hrvatskoj, te Peter Szendy, koji se već bavio Kafkom i temama prislušivanja, špijunaže i glazbe.

Ekipa iz "mame" ove godine preselila se, dakle, iz rubnih kasnovečernih termina u prostorima Studentskog centra, u nešto više mainstream okvir poslijepodnevni koncerata i predavanja u Muzeju Mimara. No, kako kaže Ivo Josipović, to ne znači da bijenalska publika neće ovom prilikom moći slušati elektroniku u kontekstu na koji je već navikla. Ti su koncerti u Teatru &TD namijenjeni "publici koja ima specifičan afinitet – mladim ljudima koje inače rijetko susrećemo na klasičnim koncertima".

Još jedna bijenalska tradicija je predstavljanje "skladatelja u žarištu". Dok je prošli put to bio Krzysztof Penderecki, priređivači su se ovaj puta odlučili za francuskog skladatelja Tristana Muraila, autora koji nije poznat izvan uskog kruga sladokusaca suvremene umjetničke glazbe. Prema Josipoviću, riječ je o "tipično europskom skladatelju, koji je u svom stvaralaštvu prošao put od prilično rigidnog stila do otvaranja prema novim iskustvima, pa i tradicijama različitim od europskih".

Središnja festivalska tema umjetnosti i politike pokazala se dobrom izlikom za obnavljanje nečega po čemu je Muzički biennale bio poznat u vrijeme svojih zlatnih godina. Riječ je o programima koji će se odvijati izvan koncertnih i kazališnih dvorana, u javnim prostorima. Projekt "Muzika - diverzija" uključit će tako, između ostalog, polaznike Glazbenog učilišta Elly Bašić, Rock akademije iz Zagreba i Pop akademije iz Mannheima i još nekoliko sastava, a sastojat će se od nenajavljenih programa po zagrebačkim ulicama. Ivo Josipović će reći kako je glazba, kao i politika, dio javnog života, pa je i glazba koja će biti izvedena "ne nužno politizirana, ali nosi određenu poruku o umjetnosti, a možda i politici". K tome, "takve

produkcije, upravo zbog neposrednog kontakta s ponekad i iznenađenom publikom, postižu zanimljive efekte".

Sve navedeno tek je dio iznimno gusto raspoređenog programa 25. Muzičkog Biennala Zagreb, koji će biti održan od 17. do 26. travnja 2009. Svi koji žele čuti više od dva-tri koncerta omogućena je nabava povoljnih propusnica za sve događaje, koje je moguće kupiti u uredu Biennala u Berislavićevoj 9.

(T.M.)